

REPUBLICA MOLDOVA
JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
SEDIUL CIOCANA

mun. Chișinău, str. Mihail Sadoveanu, nr. 24/1,
Republica Moldova, MD-2044,
tel./fax (+373 22) 333 665; (022) 337 520
e-mail: jci@justice.md

*Sediul specializat în examinarea cauzelor cu privire la activitatea
judecătorului de instrucție și în materie contravențională*

REPUBLIC OF MOLDOVA
THE COURT OF CHIȘINĂU
CIOCANA COURT OFFICE

Chisinau city, Mihail Sadoveanu street, nr. 24/1,
Republic of Moldova, MD-2044,
tel./fax (+373 22) 333 665; (022) 337 520
e-mail: jci@justice.md

*The Court Office specialized in the examination of the cases concerning
the activity of the investigative judge and in contraventional matters*

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII JUDECĂTORIA CHIȘINĂU SEDIUL CIOCANA leșire Nr. <u>1154</u> " <u>28</u> " <u>octombrie</u> 2019
--

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
MD:2004, Mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu 28

Judecătoria Chișinău (*sediul Ciocana*), Vă expediază pentru examinare sesizarea depusă de către Vladislav Gribicea privind verificarea constituționalității în baza art.60 alin.(1) pct.7,62 alin.(1) pct.7,64 alin.(2) pct.16,66 alin.(2) pct.22,68 alin.(1) pct.10,74 alin.(1) pct.8.78 alin.(10) pct.12,80 alin.(1) pct.8,212 alin.(1),3,315 alin.(2) din Cod de Procedură penală al Republicii Moldova.

*Anexă: sesizarea privind excepția de neconstituționalitate pe 13 (treisprezece) file
Încheierea din data de 25 octombrie 2019 1(una)filă.*

Ghenadie Pavliuc,
Vicepreședintele al Judecătoriei Chișinău

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA Intrare Nr. <u>1929</u> " <u>31</u> " <u>10</u> 2019

CURȚII CONSTITUȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

MAI MULTOR PREVEDERI ALE CODULUI DE PROCEDURĂ PENALĂ

(CONFIDENȚIALITATEA URMĂRIRII PENALE)

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit.g) din Constituție

23 septembrie 2019

I – AUTORUL SESIZĂRII

1. Nume/Denumire: **Gribincea** 2. Prenume: **Vladislav**

3. Funcția: **Avocat**

4. Adresa: **str. Șciusev 33, MD 2001 Chișinău, Republica Moldova**

5. Tel.: **+ 22 843 601 ext.109** Fax: **+22 843602**

Email: gribinceavladislav@yahoo.co.uk

6. Numele și prenumele reprezentantului*

7. Ocupația reprezentantului

8. Adresa reprezentantului

9. Tel. 10. Fax

II – OBIECTUL SESIZĂRII

12. 1. Această excepție este formulată de către subsemnatul Vladislav Gribincea. Convorbirile telefonice ale mele au fost interceptate în anul 2017, în cadrul unei cauze penale. Până în prezent eu nu a fost informat despre motivele interceptării, cine a solicitat și autorizat aceste interceptări și nici nu a avut acces la materialele urmăririi penale. De asemenea, eu nu am cunoscut până la publicarea unei investigații jurnalistice în iunie 2019 despre existența acestei cauze penale. Eu nu cunosc nici dacă a avut vreă calitate procesuală în cauza penală în care a au fost interceptate convorbirile telefonice și dacă aş putea avea acces la materialele cauzei penale.

2. Solicitățile de informare adresate procuraturii s-au soldat cu răspunsuri formale, iar Procurorul General a respins plângerea formulată în temeiul art. 299¹ Cod de procedură penală. Ordonanța Procurorului General a fost contestată la judecătorul de instrucție în temeiul art. 313 Cod de procedură penală. Această excepție a fost ridicată în procedura judecătorului de instrucție. Faptele detaliate ale cauzei sunt prezentate mai jos.

3. Excepția se referă la refuzul procurorului de a mă informa și a acorda acces la materialele cauzei penale și a-mi da o copie a principalelor acte procesuale emise în cauza penală (ordonanța de pornire a urmăririi penale, de acordare mie a calității procesuale și a ordonanței de suspendare a urmăririi penale). Procurorul și-a întemeiat refuzul pe prevederile art. 212 alin. 1 Cod de procedură penală (CPP). Se pare de asemenea că poziția procurorului de asemenea rezultă și din prevederile articolelor 64 alin. 2 p. 16, 66 alin. 2 p. 22 și implicit p. 20, precum și 68 alin. 1 p. 10 CPP, care prevăd că acuzarea poate acces la materialele urmăririi penale abia după finalizarea urmăririi penale. Consider că limitarea quasi-absolută a accesului acuzării la materialele cauzei penale pe durata urmăririi penale este contrară dreptului de acces la justiție (art. 20 din Constituție).

4. Confidențialitatea urmăririi penale a fost invocat de procurori pentru a refuza accesul subsemnatului la informația și materialele solicitate. Prin urmare, nu este vorba de verificarea *in abstracto* a constituționalității acestor norme. Nu cunosc ca constituționalitatea prevederile în cauză, sub aspectul invocat, să fi fost deja verificată printr-o hotărârea de către Curtea Constituțională. La 29 noiembrie 2018, Curtea Constituțională a adoptat hotărârea pe marginea sesizării nr. 113g/2018, însă această hotărâre se referă doar la aspectul dacă limitarea accesului victimei maltratării la materialele urmăririi penale pe durata urmăririi penale este justificată prin prisma art. 24 din Constituție. În această hotărâre Curtea Constituțională a refuzat să examineze dacă confidențialitatea urmăririi penale în raport cu acuzarea este conforma art. 20 din Constituție, pe motiv că excepția nu a fost ridicată de acuzare (para. 27-29). Prin decizia nr. 107/2017, Curtea Constituțională a examinat o excepție la prima vedere similară. Acea excepție era formulată în temeiul art. 26 don Constituție și viza doar restrângerea aplicată avocatului de a avea acces la materialele urmăririi penale pe durata urmăririi penale. Prezenta excepție este foarte diferită de cea examinată prin decizia 107/2017, deoarece se bazează pe art. 20 din Constituție și vizează dreptul acuzatului nu al apărătorului. Pe de altă parte, în sesizarea soluționată prin decizia 107/2017, nu au fost nici pe departe invocate argumentele din prezenta sesizare. Mai mult în decizia nr. 111/2018, para. 25, Curtea Constituțională a menționat expres că „decizia prin care Curtea Constituțională declară o sesizare inadmisibilă produce efecte doar pentru cazul particular, iar acest fapt presupune că aceeași prevedere poate face în mod repetat obiectul controlului de constituționalitate exercitat de către instanța constituțională, inclusiv din perspectiva aceluiași critici de neconstituționalitate”. Din aceste motive, nu există piedici procedurale pentru CC de a examina în fond această excepție.

5. **Limitări similare** există și pentru alți participanți ai procesului penal decât acuzarea, cum ar fi victima

(implicit art. 58 CPP, care nu conține în genere dreptul de acces la materiale cauzei penale), partea vătămată (art. 60 alin. 1 p. 7 CPP), partea civilă (art. 62 alin. 1 p. 7 CPP), partea civilmente responsabilă (art. 74 alin. 1 p. 8 CPP) și reprezentantul legal (art. 78 alin. 1 p. 12 CPP). Implicit, confidențialitatea urmăririi penale decurge și din art. 212 CPP și art. 315 alin. 2 Cod penal. Având în vedere argumentele din prezenta excepție, solicit Curții Constituționale să extindă controlul constituționalității și asupra acestor prevederi și să le declare neconstituționale (*mutatis mutandis* hot. CC nr. 10/2018, para. 31).

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

13. 1. La 14 iunie 2019, a fost publicată investigația RISE Moldova "Ministerul Interceptărilor". Din această investigație am aflat că, la 14 iulie 2017, a fost pornită cauza penală nr. 2017670229. Cauza vizează acuzații de organizarea de dezordini în masă însoțite de violență. Cauza a fost pornită în baza unei postări pe Facebook pretins făcute de subsemnat. Din aceeași investigație rezultă că convorbirile telefonice ale subsemnatului au fost interceptate timp de mai multe luni. Din același articol rezulta că urmărirea penală a fost suspendată.

2. Subsemnatul nu a fost informat niciodată că ar fi avut vreo calitate procesuală în cauza penală de mai sus. Nu am fost informat oficial nici despre interceptarea convorbirilor mele. Am suspiciuni temeinice de a crede că în privința subsemnatului s-a recurs și la alte măsuri speciale de investigație.

3. La 25 iunie 2019, am solicitat Procurorului General să fiu informat despre etapa urmăririi penale, de ce nu am fost informat despre acordarea calității procesuale în această cauză, durata interceptării, de ce nu am fost informat despre interceptare, procurorul și judecătorul implicați în interceptarea convorbirilor mele etc.. De asemenea, eu am solicitat să-și fie expediată copia ordonanței de pornire a urmăririi penale, de suspendare a urmăririi penale și de acordare subsemnatului a calității procesuale.

4. Procurorul Procuraturii Generale Elena DARANUTA a transmis cererea pentru examinare PCCOCS în ordinea prevăzută de ort. 244-247 Cod de procedură penală. Printr-o scrisoare datată din 15 iulie 2019, procurorul-șef interimar al PCCOCS Denis ROTARU m-a informat că cauza penală încă nu a fost finalizată și, în scopul păstrării confidențialității urmăririi penale, informațiile solicitate de mine nu pot fi divulgate până la finalizarea urmăririi penale.

5. La 30 iulie 2019, subsemnatul a deus Procurorului General o plângere în temeiul art. 299¹ Cod de procedură penală împotriva refuzului procurorului Rotaru din 15 iulie 2019, prin am solicitat anularea răspunsului și expedierea informațiilor și a documentelor solicitate. Plângerea menționează că procurorul Rotaru nu a emis o ordonanță pe marginea cererii mele, contrar art. 247 alin. 2 Cod de procedură penală. În al doilea rând, informarea mea despre informația solicitată nu poate fi, conform legii, condiționată de finalizarea urmăririi penale. Eu am fost interceptat în anul 2017. Prin urmare, eu trebuia să fiu informat, din oficiu de către procuror și judecătorul de instrucție, cu mult timp în urmă, despre acordarea calității procesuale și despre interceptare. Mai mult, au am solicitat informații despre subdiviziunea responsabilă de cauza penală, procurorii și judecătorii implicați în autorizarea interceptării mele, elemente care nu pot fi păstrate confidențiale pe durata urmăririi penale după expirarea termenului pentru efectuarea măsurilor speciale de investigație.

6. Prin ordonanța Procurorului-General interimar Dumitru Robu din 15 august 2019, plângerea mea a fost respinsă. Ordonanța nu conține motive explicite, însă face referire la art. 132⁵ alin. 7 și art. 212 Cod de procedură penală. Totuși, ea menționează că subsemnatul nu ar fi „invocat temeiurile *in rem* pe care s-a bazat cererea”.

7. Refuzul din 15 iulie 2019 și ordonanța din 15 august 2019 au fost contestate în ordinea prevăzută de art. 313 Cod de procedură penală. Această excepție a fost ridicată în cadrul procedurii declanșate în temeiul art. 313 Cod de procedură penală.

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

14. 1. Consider că restricția quasi-absolută a accesului părții apărării la materialele cauzei penale, pe durata urmăririi penale, reprezintă o ingerință în dreptul de acces la justiție (art. 20 din Constituție). Chiar dacă limitarea accesului părții apărării la materialele urmăririi penale ar putea fi justificată în anumite circumstanțe, restricția quasi-absolută prevăzută de CPP nu poate fi justificată prin prisma art. 54 din Constituție și contravine art. 20 din Constituție.

Aplicabilitatea art. 20 din Constituție

2. În hotărârea nr. 10/2016, Curtea Constituțională a menționat că „dreptul de acces la justiție impune legislatorului obligația de a acorda oricărei persoane toate posibilitățile pentru a accede la instanța de judecată și a asigura efectivitatea dreptului de acces la justiție prin adoptarea unui cadru legislativ adecvat” (para. 43). În hotărârea nr. 16/1998, Curtea Constituțională a menționat că „pentru asigurarea protecției efective a drepturilor omului, nu este suficient a consacra drepturile materiale și a preciza pe cale constituțională condițiile minime pentru realizarea unei justiții echitabile **Este necesar, de asemenea, a stabili unele garanții procedurale de natură să consolideze mecanismele de protecție a acestor drepturi.** O clauză exhaustivă în această privință conține art.6 pct.1 CEDO.”. În cauza *McGinley and Egan v. Regatul Unit* (9 iunie 1998), Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat, ca o chestiune de principiu, că refuzul accesului autorităților la probele esențiale trezește o problemă în ceea ce privește respectarea dreptului la un proces echitabil. Aceleași standarde se aplică și în privința altor aspecte ale procedurilor. Accesul la informații constituie esența egalității armelor, care este unul din elementele de bază ale dreptului la un proces echitabil garantat de art. 20 din Constituție.

3. CPP nu permite accesul apărării la materialele cauzei penale atât timp cât urmărirea penală este pendinte. Fără a avea acces la materialele urmăririi penale este practic imposibil de a asigura accesul la justiție și apărarea efectivă a unui drept sau a contracara eficient eventualele abuzuri ale organelor statului. Astfel, nu pot fi contestate în niciun fel eventualele abuzuri comise la efectuarea activităților speciale de investigații. Contestarea la faza urmăririi penale a altor acțiuni sau inacțiuni ale organului de urmărire penală de asemenea este practic imposibilă fără a cunoaște materialele urmăririi penale. Este adevărat contestarea poate avea loc la fârșitul urmăririi penale, însă acest lucru deseori este ineficient. Necontestarea acestora acțiuni sau inacțiuni poate fi inutilă la sfârșitul urmăririi penale. Acest fapt a fost confirmat și de CC, în hotărârea pe marginea excepției 113g, în para. 59. Mai mult, aceasta ar putea însemna că până la fârșitul urmăririi penale acuzarea a mers pe o pistă greșită, sau nu a investigat eficient cauza, ceea ce determină deseori încălcarea serioasă a drepturilor acuzatului. Din aceste considerente, limitarea accesului la materialele urmăririi penale reprezintă în mod clar o ingerință în dreptul la o satisfacție efectivă din partea unei instanțe garantat de art. 20 din Constituție.

4. Scopul art. 20 din Constituție este de a oferi o protecție juridică împotriva încălcării drepturilor, oricare ar fi acestea, inclusiv pentru accesul la informație sau redresarea situației. Nu poate exista o protecție adecvată fără un acces suficient la informația care ar permite recurgerea eficientă la protecția judiciară. Directiva 2012/29/UE, în p. 9 in fine al Preambulului, menționează expres că dreptul la informarea victimei unei infracțiuni asigură dreptul de acces la justiție. Același fapt rezultă și din

Directiva 2012/13/UE, care se referă la dreptul la informare al apărării în cadrul procedurilor penale. Nu putem găsi niciun motiv din care art. 20 din Constituție ar trebui interpretat diferit. Prin urmare, art. 20 din Constituție este aplicabil acestei cauze.

Scopul legitim

5. Art. 20 alin. 2 din Constituție este formulat în termeni imperativi și nu admite limitarea dreptului de acces la justiție. Admit totuși că, în situații excepționale, dreptul de acces la justiție poate suferi limitări implicite (a se vedea decizia CtEDO în cauza *Amihalachioaie c. Moldova*). Totuși, aceste limitări trebuie temeinic justificate, în termenii art. 54 din Constituție, adică să fie prevăzute de lege, să urmărească un scop legitim și să fie proporțională scopului legitim urmărit.

6. Din CPP nu este clar care este scopul confidențialității urmăririi penale. În anumite circumstanțe, nedivulgarea unor informații la faza urmăririi penale poate contribui la acumularea probelor și identificarea persoanelor ce au comis infracțiunile. Nu am putut identifica alte scopuri legitime care ar fi urmărite prin această limitare. Confidențialitatea urmăririi penale este prevăzută de CPP; adică este prevăzută de lege. Urmează a fi stabilit dacă este asigurată o balanță echitabilă între acest scop legitim și dreptul persoanelor implicate în cauza penală de ași apăra drepturile.

Proportionalitatea ingerinței

7. Potrivit conceptului pus la baza Codului de procedură penală din anul 2003, urmărirea penală este întotdeauna confidențială, iar acces la materialele urmăririi penale o are doar organul de urmărire penală. De fapt, CPP restrânge orice posibilitatea a altcuiva decât organul de urmărire penală să aibă acces la materialele urmăririi penale, fără garanții suficiente împotriva abuzului sau a greșelilor organului de urmărire penală.

8. Confidențialitatea urmăririi penale este prevăzută de lege și se aplică tuturor urmăririlor penale, adică este de blanchetă. Orice limitări de blanchetă ce aduc atingere drepturilor omului trezesc discuții legitime cu privire la necesitatea lor. Confidențialitatea oricărei urmăririi penale, indiferent de circumstanțe, este practic imposibil de justificat prin necesitatea acumulării probelor, sau urmăririi infractorilor. În opinia mea, confidențialitatea urmăririi penale din Republica Moldova nu este justificată, inter alia, din următoarele considerente:

- a. Aceasta nu se referă la o intruziune lejeră în drepturile persoanei. Este vorba de, probabil, cea mai gravă intruziune pe care o poate comite statul în drepturile unei persoane. În cadrul urmăririi penale pot fi accesate practic orice informații despre persoană, ea poate fi supravegheată și chiar arestată perioade lungi de timp. Proprietățile ei pot fi sechestrate, ei îi pot fi impuse limitări foarte serioase de mișcare sau comunicare, iar reputația persoanei poate fi afectată iremediabil prin simplul fapt al punerii sub urmărire penală. O intruziune atât de serioasă necesită garanții juridice pe măsură;
- b. Restricția terților de a avea acces la materialele urmăririi penale se aplică în temeiul legii, automat. Prin urmare, nu este efectuată o analiză a justificării aplicării acestei restricții în fiecare caz în parte;
- c. Restricția se extinde automat asupra tuturor urmăririlor penale, indiferent de infracțiunea investigată sau dacă în cadrul urmăririi penale se efectuează măsuri speciale de investigații. O asemenea limitare ar putea fi justificată în cazul demarării investigațiilor speciale, sau în cazul investigațiilor deosebit de complexe, însă nu în toate cauzele penale;
- d. Interdicția se referă la toate materialele urmăririi penale, cu excepția celor întocmite cu participarea persoanei vizate. Astfel, apărarea nu va avea acces nici la declarațiile martorilor

- chemați de alte părți, nici chiar la declarațiile victimei, nici la rezultatele perchezițiilor. Apărarea nu va avea acces nici chiar la plângerea victimei;
- e. Restricția se aplică indiferent câte probe au fost acumulate. Ea se aplică și situațiilor când acuzatul își recunoaște vinovăția sau colaborează cu organul de urmărire penală. În asemenea circumstanțe, aplicarea restricției este illogică;
 - f. Restricția nu are o limită de timp clară. Restricția este valabilă atât timp cât urmărirea penală este pendinte, chiar dacă urmărirea penală durează ani de zile. CPP nu prevede termene limite pentru urmărirea penală. CPP nu preveni nici că confidențialitatea urmăririi penale decade după o anumită perioadă de timp. CPP nu prevede nici mecanisme eficiente de contracarare a tergiversării urmăririi penale de către organul de urmărire penală atunci când nu există accesul la urmărirea penală. În practică, organul de urmărire penală poate efectua urmărirea penală ani la rând și nimeni nu poate obliga procurorul să transmită cauza în judecată sau să claseze cauza penală. **Fără accesul la materialele urmăririi penale nu este posibil nici de probat în mod convingător că procurorul tergiversează urmărirea penală sau că nu întreprinde anumite măsuri de urmărire penală, pentru a cere accelerarea urmăririi penale.** Am analizat durata urmăririi penale în Republica Moldova în baza rapoartele de activitate ale Procuraturii Generale pentru anii 2013-2017. Am constatat că **15% din urmăririle penale pendinte la 31 decembrie 2017 durau de mai mult de 6 luni. Aceasta reprezintă peste 10,000 de cauze!!!**;
 - g. Limitarea se aplică chiar și perioadei în care urmărirea penală este suspendată. În acest caz, apărarea nu are acces la materialele urmăririi penale, chiar dacă măsuri de urmărire penală pe acel caz nu se efectuează. Suspendarea poate dura ani și chiar decenii. **În 2017, 25.4% din cele 57,313 urmăririle penale instrumentate în sistemul de justiție penală din Republica Moldova au fost suspendate.** În anul 2016 această rată a fost de 22.8%, iar în 2013 – 23.1%. Aceasta reprezintă în temeni reali circa 15,000 de cauze anual. Prin urmare, vorbim de zeci de mii de persoane care nu au acces la materialele urmăririi penale;
 - h. Legea nu oferă un drept privilegiat al avocaților de a avea acces la materialele urmăririi penale în vederea asigurării apărării. Chiar dacă accesul acuzatului ar putea fi limitat, acesta nu poate fi privat de mijloace efective de apărare. În multe țări avocatul are acces la materialele urmăririi penale, însă avocatul este obligat să nu divulge anumite informații clientului. Totuși, această instituție juridică este o excepție și nu o regulă, regula fiind că acuzatul are acces la majoritatea materialelor urmăririi penale.

9. Seriozitatea limitării unui drept trebuie determinată de necesitatea protejării unei necesități sociale imperioase într-o societate democratică. Confidențialitatea informației nu este o valoare puternic protejată într-o democrație. Din contra, transparența și nu ascunderea informației este mai degrabă specifică democrației. Pe de altă parte, CPP nu enumeră confidențialitatea urmăririi penale drept unul din principiile generale ale procesului penal. Chiar dacă confidențialitatea ar putea exista în raport cu publicul larg, restricția absolută pentru apărare de a avea acces la materialele urmăririi penale o privează efectiv pe aceasta de mijloace de a-și apăra drepturile.

10. Restricția apărării de a avea acces la materialele urmăririi penale s-au strecurat în CPP din precedentul CPP, fiind o reminiscență a sistemului de justiție sovietic. În majoritatea sistemelor de drept democratice, organul de urmărire penală nu poate refuza apărării accesul în totalitate materiale ale urmăririi penale, însă poate restricționa motivat accesul la anumite materiale, pentru o perioadă relativ scurtă de timp, însă doar dacă aceasta se justifică în fiecare caz în parte. Acest lucru nu se întâmplă doar în democrațiile consacrate, ci și în țările vecine. Astfel, în România chiar și audierea martorilor acuzării la faza urmăririi penale se face cu participarea apărării. În România a existat o prevedere similară celei din Republica Moldova, potrivit căreia, avocatul apărării putea participa doar la audierea învinuitorilor și a martorilor apărării, însă această prevedere a fost declarată

neconstituțională prin decizia CCR nr. 1086 din 20 noiembrie 2007, ca fiind contrară accesului la justiție. În România apărarea are acces la materialele urmăririi penale. În Austria, Germania, Suedia sau Norvegia, instituția confidențialitate al urmăririi penale în raport cu apărarea nu există. Există dreptul organului de urmărire penală de a restricționa accesul apărării la anumite materiale ale urmăririi penale. Totuși, aceasta este excepția, regula fiind că toate materialele urmăririi penale sunt accesibile persoanelor implicate în procedurile penale.

11. Reglementările Uniunii Europene de asemenea vin în susținerea acestei excepții. Directivele 2012/29/UE și 2012/13/UE sugerează că:

- a. regula este că apărarea și victima au acces la materialele urmăririi penale, iar limitarea acestui acces este excepția;
- b. limitarea accesului se face doar de la caz la caz, nu pentru toate cauzele penale automat, în temeiul legii;
- c. Fiecare decizie de restricționare a accesului la materialele urmăririi penale trebuie temeinic motivată și adusă la cunoștința persoanei căreia i-a fost refuzat accesul. Restricționarea accesului la toate materialele urmăririi penale este practic imposibil de justificat. Restricționare ar putea viza, în mod obișnuit, doar anumite materiale ale urmăririi penale;
- d. Restricționarea accesului trebuie limitată în timp. Ea nu ar trebui să dureze mai mult decât absolut necesar;
- e. Persoana afectată sau reprezentantul ei ar trebui să aibă dreptul să conteste la un judecător restricționarea accesului la materialele urmăririi penale, sau durata excesivă a acestei restricționări.

12. Este adevărat că art. 212 alin. 1 CPP prevede o excepție prin care participanții pot avea acces la materialele urmăririi penale. Totuși această excepție mai degrabă reprezintă un drept de discreție la organului de urmărire penală decât un drept al apărării sau a persoanei care a suferit în urma unei infracțiuni. Organul de urmărire penală va decide cui și la care materiale să acorde acces. Legea nu stabilește criteriile în baza cărora organul de urmărire penală ar trebui să ia această decizie și nici cum ar putea fi contestat în mod eficient refuzul. Mai mult, acordarea o singură dată a accesului la materialele urmăririi penale nu garantează că un asemenea acces va fi acordat ulterior.

13. Deși art. 212 CPP permite organului de urmărire penală să ofere acces participanților la anumite materiale ale urmăririi penale, nu putem conta pe o aplicare extinsă a acestei norme, pentru a asigura o protecție adecvată a drepturilor persoanelor implicate din următoarele considerente:

- a) tradițiile juridice din Republica Moldova sunt în favoarea urmăririi cu strictețe a confidențialității urmăririi penale;
- b) CPP nu descrie clar procedura și circumstanțele în care acest acces trebuie oferit;
- c) Oferirea accesului face ofițerul de urmărire penală sau procurorul susceptibili de urmărire penală, după cum prevede art. 212 alin. 3 CPP. Acest risc este destul de mare, având în vedere că răspunderea penală intervine dacă „această acțiune a cauzat daune morale sau materiale martorului, părții vătămate și reprezentanților acestora sau a prejudiciat procesul de urmărire penală”. În termeni practici, această sintagmă poate însemna orice, deoarece nu se referă la un anumit nivel de daune cauzate victimei sau la un anumit grad prejudiciere a urmăririi penale.

14. Pe de altă parte, se pare că CPP conține prevederi care nu sunt pe deplin compatibile. Chiar art. 60 alin. 1 p. 7 CPP sugerează lisa dreptului părții vătămate de a avea acces la materialele urmăririi penale, nu este logic ca în CPP să existe art. 212 alin. 1 și 2 (care descriu procedura de oferire a acestui acces), deoarece acestea sunt de prisos. Alin. 2 menționează în mod expres că el se aplică față de partea vătămată și partea civilă. Același alineat menționează că participanții pot fi obligați să nu

divulge informație doar dacă „este necesar a se păstra confidențialitatea”. Dacă confidențialitatea urmării penale pleacă de la prezumția că păstrarea confidențialității trebuie să aibă oricând pe durata urmării penale, în aceasta parte, alin. 2 este ilogic. Aceasta incoerență în sine prezintă probele de Constituționalitate, prin prisma previzibilității legii, mai ales că este vorba de CPP, care nu trebuie să conțină prevederi confuze.

15. Eu sunt conștient de faptul că prin hotărârea pe marginea sesizării 113g/2018, în para. 30 și 31, Curtea Constituțională a menționat că art. 212 alin. 1 și 3 CPP nu pot fi aplicate în raport cu victima sau apărarea. Totuși CC nu s-a pronunțat asupra previzibilității aceste prevederi atunci când ele sunt interpretate în coroborare cu celelalte prevederi al CPP. Faptul că procurorii și ofițerii de urmărire penală aplică în mod constant această prevedere în raport cu apărarea și persoana afectată printr-o infracțiune confirmă încă o dată că norma nu este clară. Mai mult, **prevederile art. 212 CPP nu pot fi considerate constituționale atât timp cât instituția confidențialității urmării penale este neconstituțională**. Mai mult, titlul art. 212 CPP este intitulat chiar „Confidențialitatea urmării penale”.

16. Art. 313 CPP prevede dreptul acuzatului, a părții care a suferit în urma infracțiunii și a oricăror altor persoane să conteste marea majoritate a actelor și acțiunilor organului de urmărire penală. Mai mult, art. 19 alin. 3 CPP prevede că organul de urmărire penală are obligația de a lua toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă, a circumstanțelor cauzei. Chiar dacă art. 19 alin. 3 CPP reprezintă un principiu general al procedurii penale, CPP practic nu prevede garanții pentru salvagardarea acestuia la faza urmării penale. Cea mai bună garanție în acest sens ar fi introducerea regulii privind acordarea accesului apărării și persoanei care a suferit de pe urma infracțiunii, la faza urmării penale, la materialele cauzei penale și limitarea acestui acces în cazul în care circumstanțele cauzei o impun.

Pe de altă parte, potrivit principiului egalității armelor, judecătorul de instrucție poate examina plângerea depusă în temeiul art. 313 CPP **doar în limita materialelor la care a avut acces partea apărării**. Este de neconceput cum judecătorul de instrucție poate să efectueze un control deplin al legalității acțiunii organului de urmărire penală fără a avea acces la toate materialele urmării penale. Dacă acest acces trebuie acordat judecătorului de instrucție, el nu poate să nu fie acordat persoanei care s-a plâns judecătorului de instrucție.

17. Sistemul actual de urmărire penală de facto oferă un credit de încredere nelimitat organului de urmărire penală, plecând de la prezumția că acesta nu va comite abuzuri și va respecta întocmai drepturile participanților de proces. Judecând după încrederea publică în procuratură și poliție, care nu depășește 20%, o astfel de supoziție pare totalmente nerezonabilă. Mai mult, numeroasele condamnări ale Republicii Moldova la CtEDO sugerează că polițiștii și procurorii foarte frecvent încălcă drepturile omului. Astfel, persoane nevinovate erau nejustificat urmărite penal (a se vedea hot. *Cebotari v. Moldova* și *Oferta Plus v. Moldova*), organul de urmărire penală contraface materialele pentru a aresta persoanele (a se vedea hot. *Stepuleac v. Moldova*), nu acorda apărării acces la materialele invocate pentru a justifica arestarea (a se vedea hot. *Musuc v. Moldova*) sau chiar ascundea materialele care puteau dezvinovăți acuzatul (a se vedea hot. *Plotnicova v. Moldova*). Această situație pledează împotriva restricționării accesului apărării la materialele urmării penale în forma în care aceasta este actualmente prevăzută de CPP.

18. Argumentele de mai sus confirmă caracterul nejustificat al confidențialității quasi-absolute a urmării penale aplicate în raport cu apărarea. A fortiori, confidențialitatea urmării penale este

nejustificată în raport cu persoanele afectate direct sau indirect prin infracțiune, cum ar fi victima, partea vătămată, partea civilă sau reprezentanți legali ai acestora.

19. Declararea neconstituționalității prevederilor din CPP cu privire la restricționarea accesului apărării și victimelor infracțiunii la materialele urmăririi penale **nu ar trebui interpretat ca lipsind organul de urmărire penale de dreptul de restricționa accesul apărării sau a persoanelor afectate prin infracțiune la anumite materiale ale urmăririi penale**, însă această restricționare trebuie să fie aplicată în mod excepționat și să fie temeinic justificată. Chiar și această restricționare ar trebui să fie susceptibilă contestării în mod eficient, atât în ceea ce privește lista informației la care nu se acordă acces cât și în ceea ce privește perioada aplicării acestei restricții.

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

Solicite declararea neconstituțională a următorilor prevederi:

- a) sintagma „din momentul încheierii urmăririi penale” din art. 60 alin. 1 p. 7 CPP;
- b) Sintagmele „din momentul încheierii urmăririi penale” și „care se referă la acțiunea civilă” din art. 62 alin. 1 p. 7 CPP;
- c) art. 64 alin. 2 p. 16 CPP, deoarece sugerează că bănuitul poate avea acces doar la actele procesuale întocmite cu participarea sa;
- d) sintagma „după terminarea urmăririi penale,” din art. 66 alin. 2 p. 22 și întreg punctul 20 ale CPP, deoarece sugerează că învinuitul poate avea acces doar la actele procesuale întocmite cu participarea sa;
- e) sintagma „din momentul terminării urmăririi penale” din art. 68 alin. 1 p. 10 CPP;
- f) sintagma „din momentul încheierii urmăririi penale” din art. 74 alin. 1 p. 8 CPP;
- g) sintagma „după terminarea urmării penale, precum și în caz de încetare sau clasare a procesului penal,” din art. 78 alin. 1 p. 12 CPP;
- h) sintagma „din momentul terminării urmăririi penale, inclusiv în cazul clasării procesului penal”, din art. 80 alin.1 p. 8 CPP;
- i) Art. 212 alin. 1 CPP, în măsura în care această restricționează accesul apărării și a persoanelor afectate prin infracțiune la materialele urmăririi penale;
- j) Art. 212 alin. 3 CPP și art. 315 alin. 2 Cod penal, având în vedere repercusiunile pe care le au asupra accesul apărării și a victimei infracțiunii la materialele urmăririi penale.

2. Având în vedere seriozitatea situației, tradițiile juridice din țară și numărul mare de prevederi declarate neconstituționale, se impune emiterea unei adrese către Parlamentul Republicii Moldova în vederea modificării legislației procesul-penale în spiritul hotărârii Curții Constituționale.

3. Până la modificarea de către Parlament, ca urmare a hotărârii CC, a prevederilor legale în acest domeniu, apărarea și victimele infracțiunii ar trebui să aibă acces la toate materialele dosarului penal pe durata urmăririi penale. Aceasta este regula generală, de la care pot fi admise excepții în următoarele condiții:

- a. regula este că apărarea și persoanele afectate prin infracțiune au acces la materialele urmăririi penale, iar limitarea acestui acces este excepția;
- b. limitarea accesului se decide de la caz la caz, nu pentru toate cauzele penale automat;
- c. fiecare decizie de restricționare a accesului la materialele urmăririi penale trebuie temeinic motivată și adusă la cunoștința persoanei căreia i-a fost refuzat accesul. Restricționarea accesului la toate materialele urmăririi penale este practic imposibil de justificat;
- d. Restricționarea accesului trebuie limitată în timp. Ea nu ar trebui să dureze mai mult decât este

absolut necesar;

- e. Persoana afectată și reprezentantul ei ar trebui să aibă dreptul să conteste restricționarea accesului la materialele urmăririi penale, sau durata excesivă a acestei restricționări.

VI – DATE SUPPLEMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

Nu sunt

VII - LISTA DOCUMENTELOR ANEXATE

1. Copia solicitării subsemnatului din 25 iunie 2019
2. Copia răspunsului procurorului din 15 iulie 2019
3. Copia plângerii subsemnatului din 30 iulie 2019
4. Copia ordonanței Procurorului General interimar din 15 august 2019
5. Copia plângerii adresate judecătorului de instrucție

VIII - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul: Chișinău

Vladislav GRIBINCEA
(Semnatura)

ÎNCHEIERE

Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana
25 octombrie 2019

mun. Chișinău

Instanța formată din
Judecător de instrucție
Grefier
Cu participarea
Procurorului

Victor Rațoi
Daniela Cobîlăș
Vitalie Roșior

examinînd în ședință judiciară închisă plîngerea lui Vladislav Gribincea împotriva actelor și acțiunilor PCCOCS, -

a constatat:

În adresa judecătoriei Chișinău, sediu Ciocana a parvenit spre examinare plîngerea lui V. Gribincea prin care se solicită:

anularea răspunsului din 17 iulie 2019 a procurorului-șef interimar al PCCOCS Denis ROTARU;

anularea ordonanței din 15 august 2019 a Procurorului-General interimar Dumitru ROBU; emiterea unei încheieri prin care să fie obligat Procurorul General să îmi ofere informația și documentele solicitate prin plîngerea din 25 iunie 2019 (informații despre acordarea lui Vladislav Gribincea a calității procesuale în cauza penală nr. 2017670229, durata interceptării, motivul neinformării despre interceptare, procurorul și judecătorul implicați în interceptarea convorbirilor mele; o copie a ordonanței de pornire a urmăririi penale, a ordonanței de suspendare a urmăririi penale și a ordonanței de acordare subsemnatului a calității procesuale.

În procesul examinării plîngerii menționate, petiționarul V. Gribincea a înaintat o cerere prin care solicită sesizarea Curții Constituționale privind verificarea constituționalității prevederilor art. 60 alin.(1) pct. 7, 62 alin.(1) pct. 7, 64 alin.(2) pct. 16, 66 alin.(2) pct. 22, 68 alin.(1) pct. 10, 74 alin.(1) pct. 8, 78 alin.(1) pct. 12, 80 alin.(1) pct. 8, 212 alin.(1), 3, 315 alin.(2) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, în sensul corespunderii acestora cu prevederile articolelor 20 din Constituția Republicii Moldova.

În susținerea cererii înaintate s-a menționat faptul că, la 14 iunie 2019, a fost publicată investigația RISE Moldova "Ministerul Interceptărilor". Din această investigație a aflat că, la 14 iulie 2017, a fost pornită cauza penală nr. 2017670229.

Cauza vizează acuzații de organizarea de dezordini în masă însoțite de violență. Cauza a fost pornită în baza unei postări pe Facebook pretins făcute de subsemnat. Din aceeași investigație rezultă că convorbirile telefonice ale subsemnatului au fost interceptate timp de mai multe luni. Din același articol rezulta că urmărirea penală a fost suspendată. Subsemnatul nu a fost informat niciodată că ar fi avut vreo calitate procesuală în cauza penală de mai sus. Nu a fost informat oficial nici despre interceptarea convorbirilor sale. Are suspiciuni temeinice de a crede că, în privința subsemnatului s-a recurs și la alte măsuri speciale de investigație.

La 25 iunie 2019, am solicitat Procurorului General să fie informat despre etapa urmăririi penale, de ce nu a fost informat despre acordarea calității procesuale în această cauză, durata interceptării, de ce nu a fost informat despre interceptare, procurorul și judecătorul implicați în interceptarea convorbirilor mele etc.. De asemenea, a solicitat să-i fie expediată copia ordonanței de pornire a urmăririi penale, de suspendare a urmăririi penale și de acordare acestuia a calității procesuale.

Procurorul Procuraturii Generale Elena DARANUTA a transmis cererea pentru examinare PCCOCS în ordinea prevăzută de art. 244-247 Cod de procedură penală. Printr-o scrisoare datată din 15 iulie 2019, procurorul-șef interimar al PCCOCS Denis ROTARU l-a informat că cauza penală încă nu a fost finalizată și, în scopul păstrării confidențialității urmăririi penale, informațiile solicitate de el nu pot fi divulgate până la finalizarea urmăririi penale.

La 30 iulie 2019, a depus Procurorul General o plângere în temeiul art. 299¹ Cod de procedură penală împotriva refuzului procurorului Rotaru din 15 iulie 2019, prin am solicitat anularea răspunsului și expedierea informațiilor și a documentelor solicitate. Plângerea menționează că procurorul Rotaru nu a emis o ordonanță pe marginea cererii sale, contrar art. 247 alin. 2 Cod de procedură penală. În al doilea rând, informarea lui despre informația solicitată nu poate fi, conform legii, condiționată de finalizarea urmăririi penale. El a fost interceptat în anul 2017. Prin urmare, trebuia să fie informat, din oficiu de către procuror și judecătorul de instrucție, cu mult timp în urmă, despre acordarea calității procesuale și despre interceptare. Mai mult, au solicitat informații despre subdiviziunea responsabilă de cauza penală, procurorii și judecătorii implicați în autorizarea interceptării sale, elemente care nu pot fi păstrate confidențiale pe durata urmăririi penale după expirarea termenului pentru efectuarea măsurilor speciale de investigație.

Prin ordonanța Procurorului-General interimar Dumitru Robu din 15 august 2019, plângerea i-a fost respinsă. Ordonanța nu conține motive explicite, însă face referire la art. 132⁵ alin. 7 și art. 212 Cod de procedură penală. Totuși, ea menționează că subsemnatul nu ar fi „invocat temeiurile *in rem* pe care s-a bazat cererea”.

Consideră că restricția quasi-absolută a accesului părții apărării la materialele cauzei penale, pe durata urmăririi penale, reprezintă o ingerință în dreptul de acces la justiție (art. 20 din Constituție). Chiar dacă limitarea accesului părții apărării la materialele urmăririi penale ar putea fi justificată în anumite circumstanțe, restricția quasi-absolută prevăzută de CPP nu poate fi justificată prin prisma art. 54 din Constituție și contravine art. 20 din Constituție.

Examinând cererea și audiind explicațiile participanților, instanța ajunge la concluzia că aceasta este întemeiată și urmează să fie expediată spre soluționare Curții Constituționale.

Instanța constată că sesizarea formulată întrunește condițiile stabilite în pct. 3 alin. 82 din HCC nr. 2 din 09.02.2016, în situația în care nu a fost identificată o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Luând în considerație prevederile art. 7 alin. (6) din CPP, indicația expresă cuprinsă la pct. 81 din H.C.C. nr. 2 din 09.02.2016, în situația în care condițiile de la pct. 82 din aceeași hotărâre sunt întrunite, instanța de judecată consideră necesar de a suspenda procesul de examinare al plîngerii petiționarului Vladislav Gribincea.

În conformitate cu prevederile art. art. 341 alin. (1) și 342 alin. (2) din CPP, instanța de judecată-

dispune:

Sesizează Curtea Constituțională în vederea soluționării sesizării depuse de Vladislav Gribincea privind verificarea constituționalității art. 60 alin.(1) pct. 7, 62 alin.(1) pct. 7, 64 alin.(2) pct. 16, 66 alin.(2) pct. 22, 68 alin.(1) pct. 10, 74 alin.(1) pct. 8, 78 alin.(10) pct. 12, 80 alin.(1) pct. 8, 212 alin.(1), 3, 315 alin.(2) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova.

Se remite după competență Curții Constituționale sesizarea depusă de Vladislav Gribincea privind verificarea constituționalității art. 60 alin.(1) pct. 7, 62 alin.(1) pct. 7, 64 alin.(2) pct. 16, 66 alin.(2) pct. 22, 68 alin.(1) pct. 10, 74 alin.(1) pct. 8, 78 alin.(10) pct. 12, 80 alin.(1) pct. 8, 212 alin.(1), 3, 315 alin.(2) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova.

Încheierea poate fi contestată odată cu fondul cazului dat.

Președintele ședinței,
Judecătorul

 Victor Rațoi